

Kardiyoloji dergilerinde yayın düzeyi, niceliği ve AKD'nin yayıncılığı

Publication of AKD and quality, publication level of cardiology journals

Önceki AKD sayılarından birinde "Editörlüğün dayanılmaz - ağırlığı"ndan söz etmiştim. Hakemler tam bilinmediğinden, yazı yollayan otörlerin karşısında yayına kabul sorumlu olarak yalnızca Editör bulunmaktadır. Durumu bazen futbol sahalardaki orta hakeme benzer. Seyircilerin "takdirleri" malumunuzdur. Her düdük çalışında tribünlerin birinden müthiş bir "değerlendirme" alırlar. Karşı tribünden ise kaybolan bir iki alkış. Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nin hakemli dergi olması, hakemlerin yazarları bilmeden -kör değerlendirme yapmaları, editör ve ofisi ile yardımcıların olabildiğince tüm otörlere aynı mesafede kalmaya gayret etmeleri, yine de editör hakkında "söylenmeyen" kanaatlerin oluşmasını önleyemez.

Yukarıda özetlenen "peer-review" ilkeleri hakemlerin çok titiz çalışmaları sonunda, editörün daha çok kendisini üzen sonuçları engelleyememektedir. Birkaç yıl önce en iyi hakemlerimizin önde gelenlerinden Prof. Dr. Ubeydullah Deligönül'e bir derleme yollamıştık. Çok kısa zamanda aldığımız, çok kısa bir cevapta, yazının tamamen bir yurt dışı dergideki derlemeden tercüme ve de yanlışlarla dolu bir tercüme olduğu vs. vs. şeklinde bir mektup aldım. Yazara, biraz da cevabı yumuşatarak; neden böyle bir yola girdiğini, bunun bir başkasının, tercüme edilmeye çalışılan bir yazısı olduğunu belirtince bana "Siz tercüme basmıyor musunuz?" vs. vs. diye cevap vermişti. Anadolu Kardiyoloji Dergisi'ne maalesef böylesine değil; fakat genç ve deneyim kazanacak bir çok otörümüz ciddi hatalarla dolu "aktarmalar" içeren yazılar yollamakta. Bunları ciddi şekilde uyarımıza rağmen, AKD'nin ciddiyeti ile bağdaşmayan "paragraflara" sıkça rastlamaktayız. Geçen sayılarımızda American Heart Journal'da yayınlanan bir araştırmanın (1), önceki yıllarda yayınlanan bir başka yazının kopyası olduğunun fark edilmesi üzerine editör tarafından "Retraction"a uğratılarak özür dilendiğini "copy" şeklinde bildirmiştim (2). Önceki yıl "Cell" dergisinde ise; hakemlerden olur alıp, yayılandıktan bir yıl sonra editör tarafından "temel bilimsel hatalar ve yanlış değerlendirmeler" içerdiği için -bunu dergimizden geri alın- çağrısı yapılan bir önemli araştırma bildirildi (Nitz et al. On heritable integration of parasite DNA into host genomes) (3). Otörlerin bu teklifi kabul etmemeleri üzerine tekrar yeni bir hakem değerlendirmesine alınan yazının, editör tarafından "Retraction"a uğratılmasına karar verildi.

Anadolu Kardiyoloji Dergisi yazıların "full electronic" yollanabilmesi ve değerlendirilmesi için bir süredir uğraş içindeydi. Bu konuda geç kalındığı, geri kalındığı endişesini yaşarken American Journal of Cardiology'nin elektronik iletişime daha birkaç ay önce başladığını gördüm. Okuyucularımızdan bu konuda başvurular alıyorduk ama bu yıl sorunun çözeleceği müjdesini verebilirim.

Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nin yazıları ret oranı % 50 civarında devam ediyor. Bu, ilk cildimize göre % 100'e yakın bir artış oluşturuyor. Bunun çok doğal karşılanacağını umuyoruz. Örnek olarak American Journal of Cardiology'yi verirsek: Türkiye'den

yollanan 77 yazıdan 9'u (%12'si) kabul edilmiş. Sıralamada 20. durumdayız (4).

En ilgi çekici uygulamalarımızdan biri de otörlerimizden yazıları için hakem önerileri istememiz. Bunların o yazı ile ilgili yurt içi, yurt dışı yayınları olan, konusunda otör ve çok deneyimli kişiler olması temel hedeftir. Hâlâ oldukça yadırganan bu durumun AJC'de yıllardır uygulandığını ve son zamanlarda hakemlerin %34'ünün bu önerilerden seçildiğini öğrendik (4). Bizde ise; hakem önerildikten sonra otör tarafından o hakeme hemen telefon edilerek bilgi verildiğini duymamız da en eğlenceli kısım.

Anadolu Kardiyoloji Dergisi'nin başını biraz ağırtan başka bir konu da "Editöre Mektup"larda oluşmakta. Bu mektuplar bazen "elektrikli" üsluplar içerdiği gibi; otörlerin verdiği cevaplar ise "şimşek çakması" şeklinde oluyor. İki tarafı uzlaştırmak da bana düşüyor. American Journal of Cardiology'de son yıllarda üstü kapalı "hakemlik" kabul edilen bu uygulamanın çok ilgi çektiğini ve % 21 artış gösterdiği dikkatimi çekti (4). Sağ olsunlar, okuyucularımızla olan sohbetlerimizde, hep yüreklendirici sözleri "yüzüme" karşı duyuyorum. En büyük istekleri bu sorumluluğu (yükü?) devam ettirip SCI'e ne zaman başvuracağımızı öğrenmek. SCI ise Index Medicus'un üstünde bazı şartları aramakta. Her ne kadar şu anda SCI'deki bazı dergiler benim hakemlerimin haklı olarak reddettiği yazıları kapışıyorlarsa da; "impact factor" ve "internationalism" SCI'ye kabul için önemli bir çok etkenden bazıları.

Dergilerimizde "Uluslar arası Hakem-Danışman" listelerini yayınlamakla doğaldır ki, "uluslar arası" olunmuyor. İki yıl içinde yayınlanan orijinal araştırma ve derleme sayısı, sonraki iki yılda bunlara yapılan atıf sayısına oranlanarak "impact factor" bulunur. Derlemeler daha çok atıf almakta ve her dergi bunlarla "impact factor"lerini yükseltebilmektedirler. Ayrıca orijinal araştırma sayısının azaltılması da oranın-"impact factor"un yükselmesini sağlar.

Anadolu Kardiyoloji Dergisi geçen aylarda "1000." yazısını aldı. Üç ayda bir çıkan, ne de olsa Eskişehir kaynaklı bir dergi için fena bir sayı olmasa gerek. Geçen yıl başımıza gelen yazı değerlendirme ve gecikmenin bu yıl aşıldığını yazarlarımızın şikayetlerinin azalmasından da görüyoruz. Önceki sayılarda bahsettiğim hakem sorunu temelde bu gecikmenin en önemli nedeni. Ayrıca elektronik posta ile iletişimdeki bizim elimizde olmayan aksamalarla, otörlerin bu konudaki problemleri gecikmenin diğer nedenleri. Hakemliğin "angarya" bir iş olduğunu, özveri gerektiğini, ciddiyet ve konunun uzmanlığına ihtiyaç gösterdiğini de belirtmiştim. Bütün bunlar bir araya gelince hakemlerin ortalama % 15'i hiç cevap vermiyor; % 15'i sözünde durmuyor; % 10'u fena halde başından savıyor; % 40'ı da ortalama bir cevap ile geçiştiriyor. Geri kalan % 20'sinin ise haklarını helal etmeleri gerekir ki büyük bir ciddiyet ve ustalıkla örnek hakem raporları hazırlıyorlar. Peki bunca emek sonu ne oluyor? Anadolu Kardiyoloji Dergisi bu hakemlerin omuzlarında duruyor ve yükseliyor. Onlara şükran borcumuz çok büyük. Bu derece büyük fedakarlığa katlanan hakemlerimizi önümüzdeki sayı-da tekrar sıralayıp sizlere onurumuz olarak sunacağız.

Geçen ay bizi mutlu eden bir yazı gördüm: Editör Kurulumuzdan State University of New York, Cardiology Department'den Assoc. Prof. Erdal Çavuşoğlu'nun Am Heart J 2006; 151: 1108'de "Tissue inhibitor of metalloproteinase-1 (TIMP-1) is an independent predictor of all-cause mortality, cardiac mortality, and myocardial infarction" başlıklı yazısı yayınlandı (5). Bu orijinal araştırmanın önemli sonuçları dolayısı ile çok sitasyon alacağı kesin görülüyor. Ayrıca Çavuşoğlu'nun en iyi hakemlerimizden olup, her raporunun 5 üzerinden daima 5 aldığını da belirtmek isterim.

Prof. Dr. Bilgin Timuralp
Baş Editör
Eskişehir, Türkiye

Kaynaklar

1. Patel H, Rosengren A, Ekman I. Symptoms in acute coronary syndromes: does sex make a difference? Am Heart J 2004; 148: 27-33. Erratum in: Am Heart J. 2005; 149:743.
2. Califf RM, Mark DB. Plagiarizm notice. Am Heart J 2005; 149: 743.
3. Marcus E. Retraction Controversy. Cell 2005; 123: 173-5.
4. Roberts WC. Proceedings of the editorial board meeting of the American Journal of Cardiology on 13 March 2006. Am J Cardiol 2006; 97: 1670-5.
5. Cavusoglu E, Ruwende C, Chopra V, Yanamadala S, Eng C, Clark LT, et al. Tissue inhibitor of metalloproteinase-1 (TIMP-1) is an independent predictor of all-cause mortality, cardiac mortality, and myocardial infarction. Am Heart J 2006; 151: 1108.e1-8.